

עין משפט
גד מצוה

נא:

החליל פרק חמישי סוכה

מסורת הש"ס

* א טוטיב לית סימן קמ טפין ח: יא ב מיי פיה מלכות מלש מלכ ז: יב ג מיי פיה מהל' ללג הלש יי:

תורה אור השלם

1. רק ולא ירבה לו טוסיס ולא ישיב את הקעב מצרקה למען הרבות טוס וד אמר רבב לא הספיק לשוב בדרך הזה ענה: דברים יו טו 2. ישא יי עליך גוי פרוקו מקנה דארץ באשר יראה תנשר נר אשר לא שמע לישנ: דברים כח טט 3. דכל בכתב מיד יי עלי השכיל כל מלאכות התבנית: דברי הימים א כה יט

מוסף רש"י

וכיון שהגיע לענות אמר הלה מניח בסודר וכל העם עונין אמן. נכנסו ומתו. ת"ר אין עונין ט"י ולא אמן ישימה. שלש שנים הכריה אלל שמע עונין אמן. והא דלחריץ החליל שאלכסנדרוס של מלכוס הו מניין כסודוס כסחעי עת לענת אמן. אלמלא לא שמע יוקא עני. הכו מיעד דיע שסס עיניס אחר כנסה וזו איו כנסה סס עיניס. אלל אלל הו שמיטס את הקיל רש"י ז"ל.

רבינו הנגאל

תנא בראשונה כסודו רוקן שמחה בית השואבה הוו אנשים מכפניס תיסיס רואת מבחיון. והיו באין לירי קלות ראש. התקינו שלש גזירות: עבודה כנגד שלש רוחות. להיות הנשים רואת מלמעלה. והיו עבדי הכהים הכל בכתב מיד יי וכו'. ונדאין התקינו אחרי כן. אמר רב יוקא. קרא אשכח דרש

קרא הגבר תקעו והרעו ותקעו. הגבר הולכין לשאוב מים וא"כ היו נפסלין בלינה דע"כ לא פליגי פ"ב דזבחים (דף כ.) אלל לענין קידוש ידים ורגלים מקרות הגבר ועד לפרא [א] פסלה בלינה או לא אכל מי הכיור (עלמנו) נפסלין בעמוד השחר כדמוכח הסם ואפי' סילקו מן הכיור אמר קרות הגבר הדר משקע ליה וי"ל דשויין היו נפקיות ובתועבות ובהפיכת פניהם למערב וגם כזורה לאחר מילוי והיו מאזי היום קודם שיגיעו לעורה ועד שיקדשו ככלי לא הוכשרו ללפסל בלינה כדמנן פרק חטאת העוף במסכת מעילה (דף י.) גבי נכסיס ואף על פי שהללוהו היתה מקודשת מכל מקום אין כלי שרת מקדשין כחון אלל נפטיס:

והיה כה ע"א קתדראות ש"ז והב כנגד ע"א זקנים. (ס) פירוש סנהדרין מינה הא דמנן פרק קמא דסנהדרין (דף ב.) (ט) פירוש גדולה היתה של שנעיס ואחד רבי יהודה אומר שנעיס (א"כ) ה"ל לעשות רק שנעיס קתדראות] ומתן כן לרין לפרש שאומה קמדרה היתה לנפולא שכנגד ולא היה מן המשגון ידלי לאו הכי קשיא דרבי יהודה אדרבי יהודה:

וכיון מי שלא ראה ירושלים בתפארתה לא ראה כרך נחמד מעולם מי שלא ראה בהמ"ק בבנינו לא ראה בנין מפואר מעולם מאי היא אמר אביי ואיתמא רב חסדא זה בנין הורדוס במאי בניה ^(א) אמר (רבא) באבני שישא ומרמא איכא דאמרי באבני שישא כוחלא ומרמא אפיק שפה ועייל שפה כי היכי דלקבל סידא סבר דמשעיין כדהבא אמרו ליה רבנן שבקיה דהכי שפיר טפי דמיתחוי כארותא דמיא ^(ב) רבי יהודה אומר מי שלא ראה דיופלוסטון של אלכסנדריא של מצרים אל ראה בכבודן של ישראל אמרו כמין כסילקי גדולה היתה סמיו לפנים ממסו ^(ג) פעמים שהיו בה ^(ד) (ששים רבוא על ששים רבוא) כפלים כיוצאי מצרים והיו בה ע"א קתדראות של זהב כנגד ע"א ^(ה) של סנהדרי גדולה כל אחת ואחת אינה פחותה מעשרים ואחד ^(ו) רבוא ככרי זהב וכימה של עין באמצעותה וחון הכנסת עומד עליה והסודרין בידו וכיון שהגיע לענות אמן ^(ז) הלה מניף בסודר וכל העם עונין אמן ולא היו יושבין מעורבין אלא והכין בפני עצמן וכספן בפני עצמן ונפתח בפני עצמן ^(ח) ומרסיים בפני עצמן וגרדיים בפני עצמן וכשעני נכנס שם היה מכיר בעלי אומנתו ונפנה לשם ומזש פרנסתו ופרנסת אנשי ביתו אמר אביי וכוילהו ^(א) קטלינהו ^(ב) אלכסנדרוס מוקדן מ"ט איענשו משום ידעברי אחאי קרא ילא תוסיפון לשוב בדרך הזה עוד ואינהו הדרו אתו כי אתא אשכחניהו דהו קרו במפרא ^(ג) ישא יי עליך גוי מרחוק אמר מכדי ההוא גברא בעי למיתי ספינתא בעשרה יומי דליה זיקא ואתי ספינתא בחמשא יומי נפל עליהו וקטלינהו: כמוצאי יום טוב כו': מאי תיקון גדול אמר רבי אלעזר כאותה ששינו ^(ד) חלקה היתה בראשונה והקיפיה גזוטרא והתקינה שיהו ינשים יושבות מלמעלה ואנשים מלמטה תנו רבנן ^(ה) בראשונה היו נשים מבפנים ואנשים מבחוץ והיו באים לידי קלות ראש התקינה שיהו נשים יושבות מבחוץ ואנשים מבפנים ועדיין היו באין לידי קלות ראש התקינה שיהו נשים יושבות מלמעלה ואנשים מלמטה היכי עביד הכי והכתוב ^(ו) הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל אמר רב ^(ז) קרא אשכחו ודרוש וספדה

כאבקות של אור. זורקין אותם כלפי מעלה ומקבלין אותם ויש שנקיין לעשות כן בצרע אבקות או בשמונה חורק וזו מקבל זו חורק זו ומקבל זו: ^(א) דברי סוסכאות. מפרש בגמרא [ג.] ט"ו מעלות. אורך המעלה כרוחב העורה

באבקות של אור שבדיהן ואומרים לפניהם דברי שירות ותושבחות והלויים בכנורות ובנבלים ובמצלותים ובחצוצרות ובכלי שיר בלא מספר על חמש עשרה מעלות היודרות מעזרת ישראל לעזרת נשים כנגד חמש עשרה ^(א) (מעלות) שבתהלים שעליהן לויים עומדין בכלי שיר ואומרים שירה ועמדו שני כהנים בשער העליון שיורד מעזרת ישראל לעזרת נשים ושני חצוצרות בידיהן קרא הגבר תקעו והרעו ושני חצוצרות בידיהן קרא הגבר תקעו והרעו ותקעו ^(א) הגיעו לעזרה תקעו והרעו ותקעו ^(ב) (הגיעו לקרקע ^(ג) תקעו והרעו ותקעו) היו תוקעין והולכין עד שמיגיעין לשער היוצא ממזרח הגיעו לשער היוצא ממזרח הכהן פניהן ממזרח למערב ואמרו אבותינו שהיו במוקם הזה אחוריהם אל ההיכל לפניהם קרמה ומשתחוים קרמה לשמש ואנו ליה עינינו ר' יהודה אומר היו שוגזין ואומרינו אנו ליה וליה עינינו: ^(ג) ת"ר מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו וכון

כך נחמד מעולם מי שלא ראה רב חסדא זה בנין הורדוס במאי בניה ^(א) אמר (רבא) באבני שישא ומרמא איכא דאמרי באבני שישא כוחלא ומרמא אפיק שפה ועייל שפה כי היכי דלקבל סידא סבר דמשעיין כדהבא אמרו ליה רבנן שבקיה דהכי שפיר טפי דמיתחוי כארותא דמיא ^(ב) רבי יהודה אומר מי שלא ראה דיופלוסטון של אלכסנדריא של מצרים אל ראה בכבודן של ישראל אמרו כמין כסילקי גדולה היתה סמיו לפנים ממסו ^(ג) פעמים שהיו בה ^(ד) (ששים רבוא על ששים רבוא) כפלים כיוצאי מצרים והיו בה ע"א קתדראות של זהב כנגד ע"א ^(ה) של סנהדרי גדולה כל אחת ואחת אינה פחותה מעשרים ואחד ^(ו) רבוא ככרי זהב וכימה של עין באמצעותה וחון הכנסת עומד עליה והסודרין בידו וכיון שהגיע לענות אמן ^(ז) הלה מניף בסודר וכל העם עונין אמן ולא היו יושבין מעורבין אלא והכין בפני עצמן וכספן בפני עצמן ונפתח בפני עצמן ^(ח) ומרסיים בפני עצמן וגרדיים בפני עצמן וכשעני נכנס שם היה מכיר בעלי אומנתו ונפנה לשם ומזש פרנסתו ופרנסת אנשי ביתו אמר אביי וכוילהו ^(א) קטלינהו ^(ב) אלכסנדרוס מוקדן מ"ט איענשו משום ידעברי אחאי קרא ילא תוסיפון לשוב בדרך הזה עוד ואינהו הדרו אתו כי אתא אשכחניהו דהו קרו במפרא ^(ג) ישא יי עליך גוי מרחוק אמר מכדי ההוא גברא בעי למיתי ספינתא בעשרה יומי דליה זיקא ואתי ספינתא בחמשא יומי נפל עליהו וקטלינהו: כמוצאי יום טוב כו': מאי תיקון גדול אמר רבי אלעזר כאותה ששינו ^(ד) חלקה היתה בראשונה והקיפיה גזוטרא והתקינה שיהו ינשים יושבות מלמעלה ואנשים מלמטה תנו רבנן ^(ה) בראשונה היו נשים מבפנים ואנשים מבחוץ והיו באים לידי קלות ראש התקינה שיהו נשים יושבות מבחוץ ואנשים מבפנים ועדיין היו באין לידי קלות ראש התקינה שיהו נשים יושבות מלמעלה ואנשים מלמטה היכי עביד הכי והכתוב ^(ו) הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל אמר רב ^(ז) קרא אשכחו ודרוש וספדה

שליט שלפני המיכה גומר כדכחו והן לא היו יוכלין כולן לשמוע קולו: והנין כספין. לורפי והב לורפי כסף: נפטיס. מרשי כרול: טרסייס. מרשי נחושת: גרדייס. אורגין: ונפה לשס. ושכר להם למלאכתם: ההוא נכרה הוה. עליו נאמר מקרא זה וגזרת מלך היא להחריבה: ודלי יוקא. גבה הרוח: מלך סיסה. העזרת נשים כדלשונה ולא היו זיזין ויאלץ מן הכמליס: והקיפיה גזוטרא. תנו זיזין כמלסיס בזלטיין מן הכותל סביב סביב וכל שנה מסדרין סס גזוטראות לוחין שקורין כל"ק כדי שיהו נשים עומדות סס בשמחת בית השואבה ורואות וזכו מיקון גדול דקתני מתנימן שמתקיין ככל שנה: מפניס. צנרת נשים: מכחון. כרחבה של הר הבית ובחיל: היכי עביד הכי. שהוקיפו ושתי כלום על גנין שלמה: והכסיו. גבי דוד המלך כשהו את שלמה על מדת הבית ובניינו: הכל ככסב מיד ר' עלי שמכיל. כל מלאכת התבנית שהודיעו הקב"ה ע"י גד החוה ונתן הנביא: קרא אשכח. שרין להבדיל אנשים מנשים ולעשות גדר בישראל שלא יבאו לידי קלקול: וספדה

מסורת הש"ס (ב) וכל שיר המעלות וראי במחנה שמעתיס. (ג) וכל זה למה נחנשה שמעתיס וכן מוסרת מרשיי דהבא ד"ה הגיעו לעזרה וסי וגם מרשיי דלקחן נני: ד"ה שלש לשער החמון וימי מוחה לילמא ללכב וי. (ד) כ"ב דף ד. ע"ש וסס איתא רבה. (ה) ומספת"י סיד יד"ג. (ו) וכל זה למה נחוספי ועי"י איתא פעמיס שיהי סס שסיס כטב כיוולו מלריס אמרי לה ספליס כיוולו מלריס. (ז) ומספת"י סיד יד"ג. (ח) ומספת"י סיד ע"ש. (ט) וספדיס סג"ו. (י) גרסינן ללאוקי יומירי כיה ספי"א. רש"י. (יא) ועי"י מוספת"י סנהדרין טו: ד"ה אמר.

הגהות הב"ח

(א) נביא כנגד שנעיס ואחד זקנים כל אחת כלי' ויניחו של סנהדרי גדולה מתקן: (ב) הוב ד"ה וכו' נה וסי זקנים שעשו להם סנהדרין:

גליון הש"ס

נביא והרשיס. עין ע"ו דף ח ע"ב מוספת"י ד"ה קנן:

הגהות הגר"א

[א] בבשנת (הגיע לעזרה תקעו והרעו ותקעו אח"כ: [ב] שם הגיעו לקרקע. ג"כ הפניה: [ג] נמי טעור לפסס חסתי וכו' בה ט"ו. כלי': [ד] שם רש"י. רש"י. רש"י עליו קו למחין: [ה] שם ואלכסנדרוס מוקדן אח"כ י"ג טרטייס:

הגהות מהר"ב

רנשבורג [א] נביא קטלניהו אלכסנדרוס מוקדן. כ"ב עין הקדמת אלכריבל לפי מלכיס שמחן מלח מיקון ונז"ל: שם כדלשון כרוכה שאלכסנדרוס הוא הו"ל היה אלכסנדר מוקדן שיהי כהנאל בית שני ואלכסנדר הוא קיסר היה ק"ו שנה אחר הבית הישיש':

לענין רש"י

כ"יש. (ישיס) אפ"ה חום אלימטיב"א ואלמינבר"א. ביבה. באמצע בית הכנסת. בל"ק (פלקריש). קריש.